

ФОРМУВАННЯ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ

УДК 332.122

С.В. Андрос
Університет банківської справи
Національного банку України (м. Київ)

БАНКІВСЬКА КРИЗА ЯК КАТАЛІЗАТОР ПРОЦЕСУ РЕФОРМУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ: СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ І УКРАЇНСЬКА ПРАКТИКА

© Андрос С.В., 2012

Розглянуто чинники формування кризових явищ у банківській системі країни під впливом глобальних макроекономічних процесів. Показана значущість фінансового посередництва у процесах трансмісії кризових явищ з боку глобальної економіки в українську банківську систему. Проаналізовано структурні характеристики банківського сектору та визначено вплив окремих складових у поширенні кризових явищ у системі кредитування. Оцінена вагомість зростання ризиків і кризи довіри як основних причин фінансової нестійкості комерційних банків. Здійснено оцінку адекватності та якості основних напрямів реалізації НБУ антикризових заходів, спрямованих на профілактику нестабільності в системі банківського кредитування. Обґрунтовано механізм відновлення довіри до кредитних установ як основної умови на шляху посткризової фінансової реабілітації банківської системи України.

Ключові слова: банківська система, депозит, дефолт, капітал, кредитування, криза.

BANKING CRISIS AS A CATALYST OF BANKING SYSTEM REFORM: GLOBAL TRENDS UKRAINIAN AND PRACTICE

© Andros S.V., 2012

The paper considers factors of the crisis in the banking system under the influence of global macroeconomic processes. Shown the importance of financial intermediation in the process of transmission of the crisis of the global economy in the Ukrainian banking system. The structural characteristics of the banking sector and to determine the influence of individual components in the spread of the crisis in the credit system. Reviewed weight increase risk and crisis of confidence as the main causes of the financial instability of commercial banks. The estimation of the adequacy and quality of key areas of the Bank bail-out measures aimed at preventing instability in the system of bank lending. The mechanism of restoring confidence in credit institutions as the main conditions for the post-crisis financial rehabilitation of the banking system of Ukraine.

Key words: banking, deposits, default, capital, credit, crisis.

Постановка проблеми. Потужна банківська система – найважливіша складова сильної держави, атрибут економічної незалежності, політичного суверенітету, національної безпеки. Формування національної банківської системи, що відповідає потребам і масштабам України, є вирішальною умовою зміцнення держави та її успішного позиціонування на міжнародному рівні. Відмінна ознака української банківської системи полягає у тому, що фінансова стабільність банку залежить від довіри вкладників до вартості його активів. Якщо вкладники доходять висновку, що вартість активів банку впала, у кожного з них є підстави забрати свої кошти і покласти їх в інший банк. На ці зміни накладаються й інші явища, відгомони яких спостерігалися у вигляді недовіри до банківської системи. Криза виявила відсутність ефективних процедур забезпечення прав вкладників і кредиторів та розподілу серед учасників ринку втрат. Показала нездатність банків адаптуватися до умов фінансової нестабільності, спотворення у механізмах ціноутворення на українських ринках активів і розподілу капіталу, а також про якість впливу фінансових шоків на банківську систему. Запропонована робота є актуальною через необхідність впровадження ефективних заходів щодо попередження кризових ситуацій, кредитних ризиків та нейтралізації загроз фінансової стійкості банків та відновлення довіри населення до банківської системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми кредитування та інвестування, довіри до кредитних установ, управління фінансовими ризиками з урахуванням суб'єктивних чинників з різним ступенем докладності досліджені вітчизняною та зарубіжною економічною наукою. Серед вітчизняних учених, які зробили істотний внесок у розробку суб'єктивної теорії заощаджень населення, поведінки інвесторів і активізації кредитних операцій комерційних банків відзначимо праці М.Д. Білик, О.В. Васюренка, В.В. Вітлінського, Н.А. Головач, Р.А. Гриценка, В.І. Гаркавенка, А.І. Даниленка, В.В. Зимовця, О.Д. Заруби, В.Б. Захожая, Б.Л. Луціва, А.М. Мороза, Л.О. Примостки, В.О. Парнюка та ін. [1]. У процесі дослідження чинників відокремлення реального й фінансового секторів економіки в інвестиційних процесах, взаємовпливу фінансових та економічних шоків використані підходи Дж. Кейнса, П. Самуельсона, Й. Шумпетера, Х. Мінські.

Цілі роботи – розглянути чинники формування кризових явищ у банківській системі країни під впливом глобальних макроекономічних процесів; обґрунтувати значущість фінансового посередництва у процесах трансмісії кризових явищ з боку глобальної економіки в українську банківську систему; проаналізувати структурні характеристики банківського сектору та визначити вплив його окремих складових у поширенні кризи у системі кредитування; оцінити вагомість зростання ризиків і кризи довіри як основних причин фінансової нестійкості комерційних банків; надати оцінку адекватності та якості основних напрямів реалізації НБУ антикризових заходів, націлених на профілактику нестабільності у системі банківського кредитування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Неминучим супутником капіталістичної економіки є періодичне виникнення криз надвиробництва. Причина криз полягає у виробництві товарів у такій кількості, яка перевищує платоспроможний попит. Річ не у помилках оцінки місткості ринку і не в бажанні власників капіталу отримати максимальний прибуток, а в природі і законах розвитку економіки, налаштованої на отримання прибутку. Власник капіталу прагне одержати прибуток, який є формою додаткової вартості. Прибуток він отримує, реалізувавши вироблені товари. Для того, щоб прибуток отримали усі власники, треба розпродати усі вироблені товари. Працівники у формі заробітної плати отримують вартість своєї робочої сили, яка сумарно завжди менша, ніж сума вартостей вироблених товарів. Якщо працівники витратять усю свою зарплату на придбання товарів, частина з виробленого так і залишиться не реалізованою. Або власники повинні залишитися без прибутку, або дехто не зможе компенсувати свої витрати та повинен розоритися. Щоб реалізувати товари на загальну суму більшу, ніж загальна сума заробітної плати, власники капіталу реалізують товар у кредит. Через кілька циклів виробництва борги накопичуються. Загальна сума боргів не може зменшуватися, адже її формує розрив між загальною вартістю товарів і загальною сумою зарплат. Настає фаза, коли товари не реалізуються в борг, розмір якого перевищує можливості погашення. Наслідком цього є різкий спад товарного виробництва, банкрутства та масове безробіття.

Нерозв'язна суперечність капіталістичного розвитку полягає у тому, що створення капіталу здійснюється у сфері матеріального виробництва, а нагромадження і привласнення сформованого нового капіталу відбувається у сфері фінансів. Сфера матеріального виробництва, в якій формується капітал, має певні межі зростання, зумовлені, з одного боку, рівнем технологічного розвитку, з іншого, – масштабами платоспроможного попиту населення у певний історичний період. Накопичення капіталу у фінансовій сфері не має меж, крім фінансових криз, під час яких “тріскаються” фінансові “бульбашки” і руйнуються фінансові піраміди. Капітал, інвестований у фінансову сферу, не виробляє матеріальних благ і не веде до збільшення суспільного попиту. Річ у тому, що працівник майже увесь свій дохід скеровує на споживання, а фінансист велику частину доходу спрямовує на подальше накопичення капіталу.

Ліберальна модель розвитку капіталізму, що ґрунтується на законі Ж. Б. Сея, говорить про те, що можлива повна реалізація виробленого сукупного суспільного продукту і безкризовий економічний розвиток суспільства. Необхідно лише довіритися “вільній грі ринкових сил”, а “невидима рука” ринку сама розставить усе по своїх місцях. Принцип, висунутий фізіократами, “нехай все йде, як іде, або надай свободу діяти” є головним гаслом лібералів усіх часів [2].

К. Маркс наголошував: “Різні сфери виробництва постійно прагнуть до рівноваги... однак ця тенденція різних сфер виробництва до рівноваги є лише реакцією на постійне порушення цієї рівноваги”. Постійне порушення рівноваги К. Маркс називав часом фундаментальної капіталістичної реорганізації, а Й. Шумпетер – процесом “творчого руйнування”, яке може набувати три форми: збільшення розміру капіталів у вигляді його концентрації або централізації, створення нової форми організації бізнесу; формування надлишку населення і новий міжнародний поділ праці; поява нових, більших центрів накопичення капіталів [2].

Переміщення основного світового валютно-фінансового центру із Західної Європи у США знайшло відображення в устрої світової валютної системи. США прагнули до затвердження гегемонії долара у міжнародних розрахунках, що призвело до гострого суперництва між долларом і фунтом стерлінгів. Розвиток американського циклу накопичення демонструє зростання промислового індексу Доу-Джонса (рис. 1).

Аналіз даних рис. 1 показує найгірші роки, впорядковані за ступенем процентної зміни.

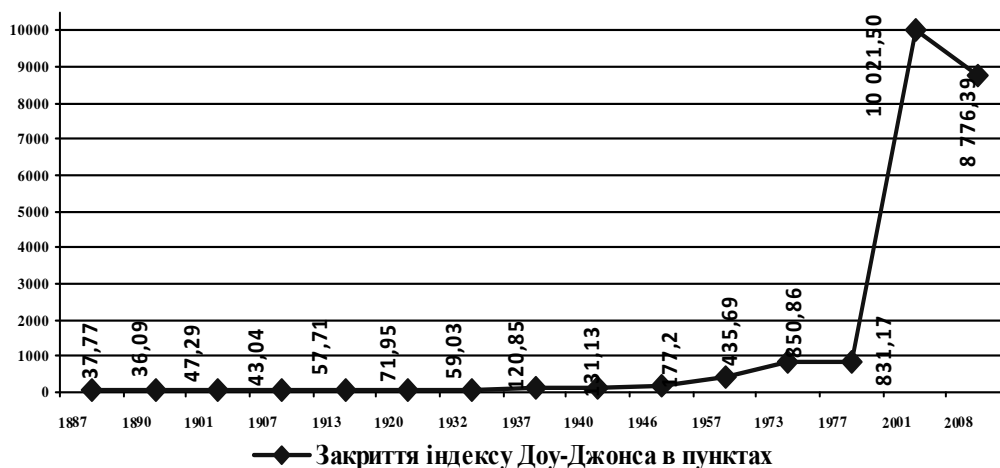

Рис. 1. Зростання промислового індексу Доу-Джонса, 1887–2008 рр.

Примітка: Складено автором на основі [3]

Сьогодні американський уряд здійснює гігантську емісію і друкує незабезпечений долар для підвищення ліквідності з метою виходу зі світової фінансової кризи передусім за рахунок інших країн. Інвестори вкладають у валюту США, вважаючи це тимчасовим надійним вкладенням в умовах падіння цін на нафту і невизначеності на ринку нерухомості. Може відбутися поступове відключення країн світу від США і зростатиме вагомість регіональних валют і євро. Виникає реальна можливість девальвації американського долара. Історія Великої Депресії показує, що девальвація валюти – ефективний спосіб її закінчення. У 1930 р. Австралія, щоб залишити золотий стандарт, терміново знецінила валюту на 40 %, і економіка її відновилася. Нова Зеландія і Японія у 1931 р. зробили девальвацію валюти, віддаляючись від золотого стандарту, і вийшли з депресії. У 1934 р. Америка здійснила доларову девальвацію на 41 %, коли ціна золота була 20,67 дол. США (далі дол.) за унцію (31,1 грама), і після цього ціна унції золота зросла до 35 дол. Упродовж 1997–2001 рр. вартість золота була майже постійною (рис. 2).

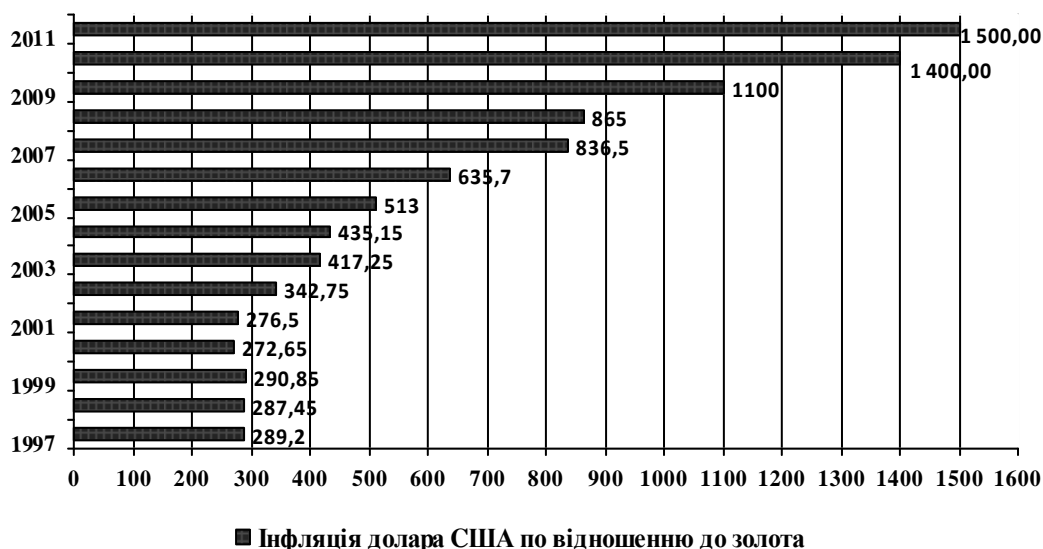

Рис. 2. Інфляція долара США щодо золота

Примітка: Складено автором на основі [4]

Аналіз рис. 2 показав, що у 2005 р. долар знецінився стосовно золота на 17,9 %, у 2006 р. – на 23,9 %, у 2007 р. – на 30,6 %. Якщо проаналізувати період з 2002р. по 2011р., отримаємо знецінення долара щодо золота більше ніж на 500 %. Це означає, що 200 дол. на початку 2002 р. у перерахунку на золото дорівнюють 1000 дол. сьогодні. У 60-ті рр. дефіцит платіжного балансу США приводить до скорочення золотого запасу з 18 до 11 млрд. дол. З 1945 р. відношення надрукованих доларів до одного долара, забезпеченого золотом, змінилося в еквіваленті з 1,15:1; і 79 до 1 (табл. 1).

Якщо друкувати нічим не забезпечені гроші, валюта країни знецінюється, починається інфляція. Щоб уникнути інфляції, проводиться валютна експансія долара за межі США. У 2005 р. в обігу було 760 млрд. дол., причому дві третини з них знаходилися за межами США. В 2008 р. – в обігу було 875,3 млрд. дол. Емісія

нічим не забезпеченого долара – це насамперед державний борг. Державний борг США на 28.03.2011 р. становив 14,2 трлн. дол. У перерахунку на населення США – 305639392 осіб, це означає, що борг на кожного громадянина США становить 46542 дол. на людину. США мають найбільший у світі ВВП – 15,2 трлн. дол. (2011р.) [5]. До речі, співвідношення державного боргу і ВВП країни не повинно перевищувати значення 0,6, або 60 % суми боргу від 100 % обсягу ВВП. Більше співвідношення створює складнощі в обслуговуванні боргу, і країна змушена позичати все більше коштів. Співвідношення між державним боргом і ВВП США значно перевищує 60 % – понад 300 %. Щоміті державний борг США зростає, за хвилину на 36000, за годину – 2160000, за добу – 51840000. Затвердження М. Вольтера ще у 1729 р., що “усі паперові гроші в кінцевому рахунку повертаються до властивої їм цінності – нуль”, сьогодні звучить більш ніж правдоподібно [6].

Таблиця 1

Відношення паперових доларів до одного долара, забезпеченого золотом, 1945–2009 рр.

№	Подія	Роки	Відношення паперових доларів до одного долару, забезпеченого золотом
1	Початок Бреттон-Вудської валютної системи	1945	1,15
2	Обрання Ейзенхаузера	1953	1,29
3	Обрання Кенеді	1961	1,83
4	Обрання Джонсона	1965	2,55
5	Обрання Ніксона	1969	4,75
6	Закриття “Золотого вікна”	1971	5,68
7	2009	2009	79,28

Примітка: Складено автором на основі [4].

Грошова пропозиція в країні гарантується здатністю уряду утримувати вартість грошей стабільною. Монетарна влада США не обіцяє, що наявні у них запаси золота покриють, наприклад, 20 % емітованих ними паперових доларів. Американське казначейство і нині рахує золото за ціною 1971р. – 42,2222 дол. за трійську унцію. Ринкова ж вартість у 2008р. становила 865 дол. за унцію. Грошовий агрегат М1 можна оцінити в 1,5 трлн. дол. На кожен реальний долар припадає на 0,000174 унції золота. У перерахунку за фіктивним курсом казначейства – 0,74 цента. За ринковим котируванням золота долар коштує у 20 разів дорожче – 15,4 цента, тобто покритий золотом лише на 15 %. Собівартість друку одного долара оцінюється в 4 центи.

Повною протилежністю долара у плані забезпеченості є швейцарський франк. За даними Національного банку Швейцарії, грошовий агрегат М1 у 2008 р. – 355, 413 млрд. франків за золотого запасу в 1040,1 тонни (33440 тис. унцій). Разом – 0,0000941 унції золота на франк. Виходить, що в золоті франк у 1,85 раза дешевший від долара (тоді як крос-курс долар / франк – 1,144), а умовне золоте покриття швейцарської валюти становить 9,5 %.

Оскільки ціна на золото постійно зростає, це є сигналом того, що світова економіка стає неконтрольованою, оскільки втрата віри у фінансову систему інвесторами очевидна. Долар як світова валюта падає в ціні. Гривня прив'язана до долара, а тому падає по відношенню до долара і євро незалежно від того, як долар взаємодіє з євро. НБУ витрачає золотовалютні резерви, утримуючи курс гривні (рис. 3). Йдеться про тенденцію девальвації гривні.

Золотовалютні резерви НБУ у вересні 2012 р. скоротилися на 2,5 % – до 29,255 млрд. дол. За січень–вересень резерви знизилися на 8 %, або на 2,540 млрд. дол. (з 31,795 млрд. дол.). У вересні 2012р. чистий обсяг продажів іноземної валюти Центробанком становив 1,5 млрд. дол., у той час, як місяцем раніше регулятор викупив з ринку лише 400 млн. дол. Відтік капіталу через готівковий валютний ринок у вересні 2012 р. становив 1,8 млрд. дол., що перевищує серпневий показник – 0,7 млрд. дол. Це свідчить про посилення девальваційного тиску на гривню. Витрачена на інтервенції валюта частково була компенсована за рахунок розміщення суверенних єврооблігацій на 600 млн. дол. Регулятор підтримує позитивний баланс від переоцінки недоларових активів і золота (на загальну суму 0,4 млрд. дол.), завдяки чому резерви НБУ за вересень 2012р. скоротилися від 0,7 млрд. дол. (-2,5 %) до 29,3 млрд. дол. Динаміку міжнародних резервів НБУ у 2005–2012 рр. показана на рис. 4.

НБУ визначив позицію стосовно спекуляцій на міжбанківському і готівковому валютних ринках. Регулятор діє економічними важелями (точкові інтервенції валюти на міжбанку, надання ліквідності для кредитування реального сектору) і адміністративними, обмежуючи агресивних спекулянтів у доступі на міжбанківський ринок. Враховуючи складну економічну ситуацію і недостатній рівень валютних резервів, збільшується ризик спекуляцій з гривнею. Валютні резерви можуть зменшитися до кінця 2012 р. на 3–4 млрд. дол. Очікується незначна девальвація гривні (до 5–10 %). Якщо контрольована девальвація не буде проведена, в кінці 2012 р. негативне сальдо валютних операцій НБУ на міжбанку може досягти більше 3 млрд. дол. Від'ємне сальдо валютних операцій – 5 млрд. дол. [9]. Баланс попиту і пропозиції може бути профіцитний, оскільки у 2013 р. експортери можуть розпочати реалізацію валютної виручки через

обмеженість кредитування і брак ліквідності. У першому півріччі 2011 р. платіжний баланс мав позитивне сальдо на суму 1,795 млрд. дол. завдяки припливу валюти по фінансовому рахунку на суму 4,545 млрд. дол.

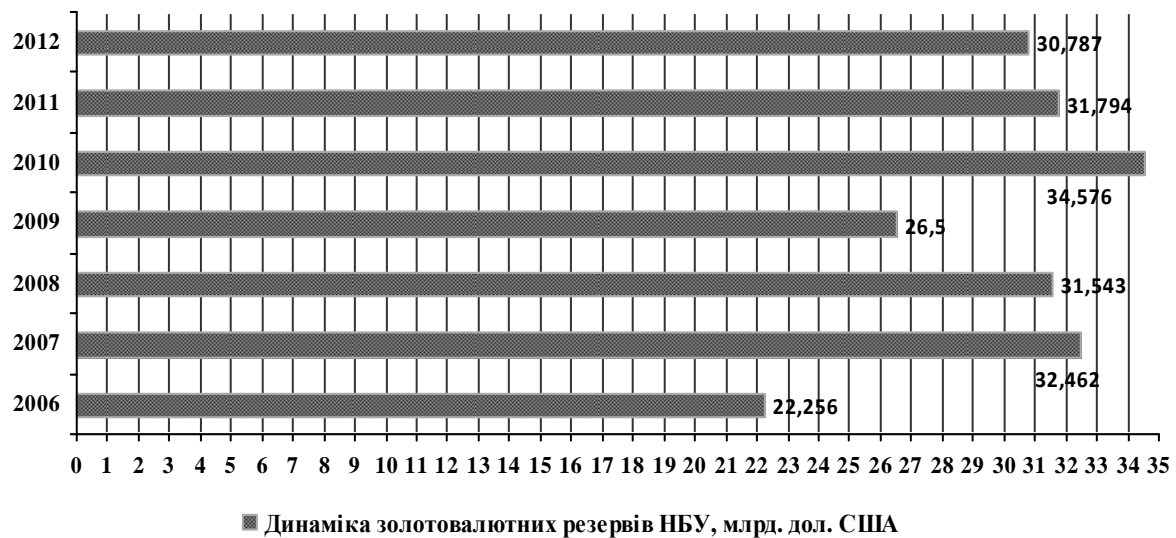

Рис. 3. Динаміка золотовалютних резервів НБУ, млрд. дол. США
Примітка: Складено автором на основі [7].

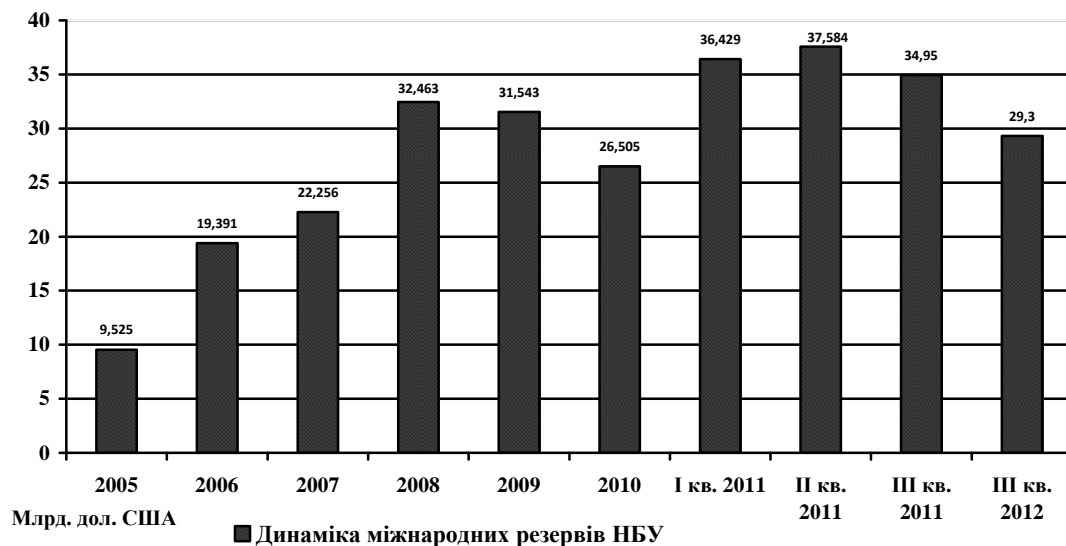

Рис. 4. Динаміка міжнародних резервів НБУ, 2005–2012 рр.
Складено автором на основі [8].

Нинішня структура резервів НБУ набагато гірша, ніж у 2007–2008 рр., переважно за рахунок розподілу валютної складової на користь євро. До кінця 2012 р. Україна повинна віддати МВФ 3,7 млрд. дол., що скоротить обсяг резервів. Рахунок поточних операцій (різниця між експортом-імпортом, плюс сальдо по грошових переказах) негативне. Накопичувальним підсумком з початку 2012 р. на кінець травня 2012 р. дефіцит поточного рахунку становить 2,6 млрд. дол. США., оскільки обсяг експорту щомісяця відстає від обсягів імпорту на 500–600 млн. дол. США. Профіцит платіжного балансу вийшов завдяки припливу валюти по фінансовому рахунку (рис. 5).

Сальдо фінансового рахунку було позитивним завдяки новим зовнішнім запозиченням корпоративного і банківського секторів та грошам, які виводяться з офшорів для фінансування передвибірних кампаній. Нарощення зовнішніх зобов'язань підвищує курсові ризики (рис. 6).

Про необхідність впровадження в Україні плаваючого курсу неодноразово наголошували чиновники з МВФ. Але уряд не наважується відпускати курс гривні “у вільне плавання”, побоюючись масштабних спекуляцій. Одним із варіантів вирішення проблеми є прив'язка гривні до кошика валют. Причому в кошик, як вважає П. Порошенко, повинні увійти не лише долар і євро, але й фунт стерлінгів, польський злотий, російський рубль. До речі, з 2005 р. курс російського рубля розраховується до бівалютного кошика (долар і євро) [10].

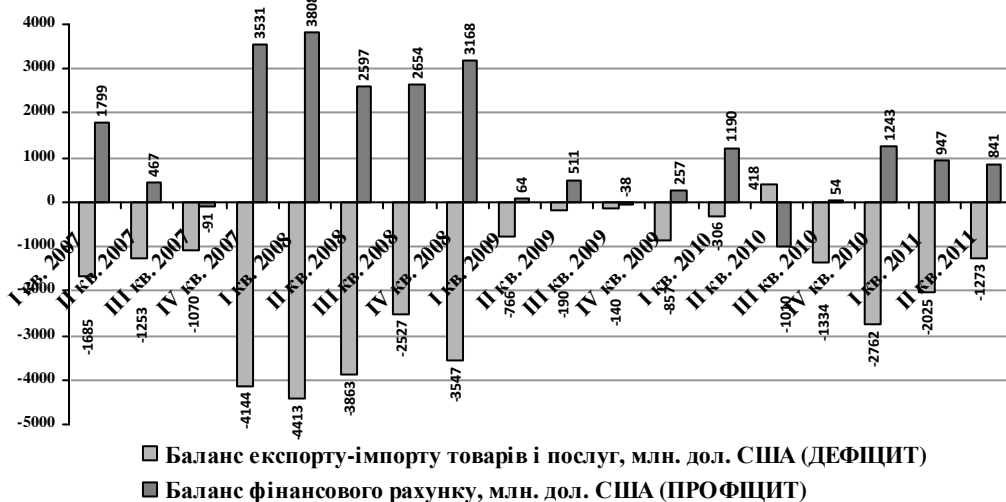

Рис. 5. Профіцит платіжного балансу, 2007–2011 рр.
Примітка: Складено автором на основі [8]

Рис. 6. Структура зростання зовнішніх зобов'язань, 2005–2011 рр.
Примітка: Складено автором на основі [7]

Можливо, цей досвід слід перейняти. Адже нинішня схема розрахунку курсу гривні неефективна і призводить до витрачання валютних резервів та погіршення позицій українських товаровиробників на зовнішньому і внутрішньому ринках. Стабілізувати національну валюту можна не прив'язкою до мультивалютного кошика, і не інтервенціями НБУ, а залученням довготермінових інвестицій і посиленням експортних позицій України у світі. НБУ лібералізує валютний ринок: дає можливість банкам купувати і продавати у межах валютної позиції, запроваджує валютні свопи, а потім намагається утримати курс гривні адміністративними заходами, зокрема через жорсткий контроль над обмінними операціями на готівковому ринку. До речі, тіньовий ринок завжди додає ту грошову масу, якої бракує у межах легального. Динаміку кредитно-дефолтних свопів показано на рис. 7.

Небезпека втрати платоспроможності змушує банки необґрунтовано піднімати ціни на послуги. Якщо йдеться про середні ставки за споживчими кредитами по короткострокових вкладах, у 2012 р. банки пропонували ставки на рівні 17–18 %. Найнижчі ставки відзначені по сегменту універсальних вкладів – 8,5 % у січні, 9,1 % – у жовтні 2012 р. Ставки по накопичувальних депозитах варіювались в межах 13 і 17 %, і на 15 жовтня 2012 р. середній розмір ставки за короткостроковим кредитом становив 17,25 %. У сегменті ощадних депозитів ставки – від 17,7 до 19 % річних. Помічено тенденцію щодо зростання валютних депозитів. Зменшується сума гривневих депозитів. Високі процентні ставки пропонуються за вкладами в національній

валюти. Прогнозується відтік депозитної бази з банківського сектору, тому банки намагаються створити певну “подушку безпеки” для покриття ризику зниження ліквідності і кредитування. У вересні 2012 р. загальний депозитний портфель фізичних осіб збільшився на 2,3 млрд. грн. (рис. 8).

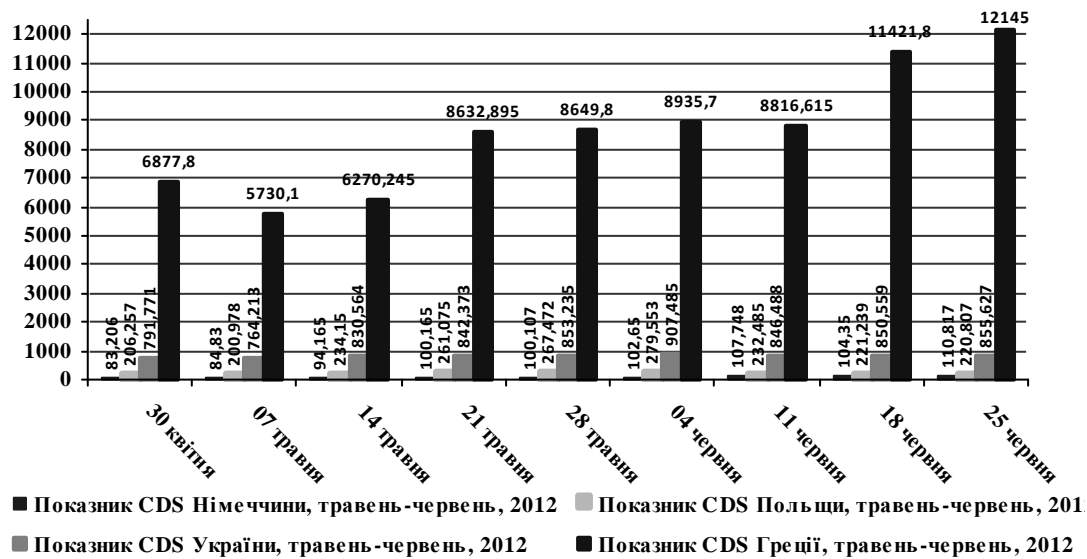

Рис. 7. Динаміка кредитно-дефолтних свопів, травень-червень 2012 р.
Примітка: Складено автором на основі [11]

У зв'язку з інфляційними очікуваннями населення воліє не вкладати заощадження у банки, а якщо і вкладає, то вибирає короткострокові вклади (рис. 8). Монетарний ресурс для банків зростає в ціні. Це явище викликане штучно створеним попитом на ринку. За місяць 2012 р. ставки за готівковими кредитами становили 0,4–1,2 %. Ставки за середньостроковими кредитами за п'ять років зросли на 6,2 %. Пов'язують такі зміни з дефіцитом гривні. НБУ свідомо стримує гривневу ліквідність, щоб стимулювати банки не купувати, а продавати валюту.

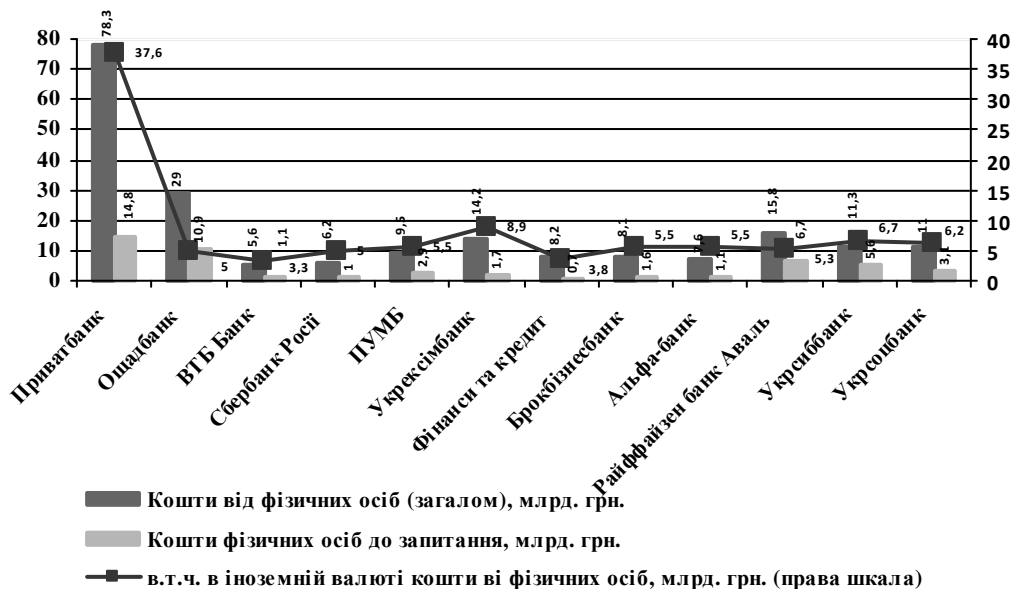

Рис. 8. Структура депозитів від фізичних осіб у банках України, 01.07.2012 р.
Примітка: Складено автором на основі [12]

Кредитні установи хочуть домогтися права змінювати на власний розсуд фіксовану кредитну процентну ставку. Сьогодні це заборонено ст. 1056-1 Цивільного кодексу. Український кредитно-банківський союз (УКБС) передав у НБУ законопроект про запровадження нового виду кредитної ставки [13]. У проекті йдеться про те, що банки, крім фіксованої і плаваючої ставок, мають змогу включати до договорів фіксовану ставку, яка за певних умов може бути замінена плаваючою. Прийняття документа дасть змогу розморозити довготермінове кредитування, але такі новачі повністю нівелюють поняття фіксованої ціни кредиту. УКБС

пропонує зберегти у Цивільному кодексі заборону банкам змінювати фіксовану ставку в односторонньому порядку. При цьому сторонам кредитного договору необхідно дозволити визначати випадки, за яких фіксована ставка змінюється і / або може бути замінена плаваючою. Сьогодні плаваюча ставка змінюється у разі різкого підвищення або зниження депозитних ставок. Така норма закону може призвести до неоднакової судової практики з визнання цієї норми договору недійсною. Якщо і допустити односторонню зміну фіксованої ставки, то варто описати в законі, в якому випадку вона не є односторонньою.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Для вкладників, які вирішили скористатися високими ставками і віддати свої заощадження на депозит, потрібно орієнтуватися не стільки на ставки, скільки на надійність банку, в якому їх гроші будуть у безпеці. Очікувати краху банківської системи не варто, адже в успішні роки (2005–2007 рр.) також були проблемні банки-банкрути.

Падіння норми прибутку, отже, і цін на товари внаслідок посилення конкурентної боротьби спричиняє кризи надвиробництва. Це призводить до руйнування соціально-економічних структур, у межах яких здійснювалося накопичення капіталу, а також до створення нових структур.

Говорити про надійність певної валюти є сенс, тільки маючи на увазі дії регулятора країн. Купівельна спроможність валют і їх курси стосовно один одного залежать не від кількості золота в розпорядженні урядів і Центробанків, а від вжитих ними дій. Сьогодні це різні “антикризові” заходи, багато з яких містять емісію нових грошей у значних кількостях. Інакше кажучи, гроші забезпечені розсудливістю політиків. Судячи зі зростаючих апетитів “антикризових” програм, сподіватися на це складно.

Сьогодні спостерігається інфляція витрат, яка не має відношення до кількості коштів в обігу. Збільшення вартості кредитних ресурсів в Україні – наслідок неправильного виходу з кризи банківської системи, яка у 2008 р. припинила кредитувати, а почала забирати борги.

Позитивно характеризують банк стабільне зростання і якість його активів і прибутковість упродовж останніх 7–10 місяців. Якісними є гроші банку на його рахунках і в касі, плюс державні цінні папери. Якщо у структурі активів велику частку займають видані кредити та їх загальна сума значно перевищує розмір власних ресурсів і залучених депозитів, – це ознака невисокої стабільності банку. Якщо для банку значення показника нормативу НЗ нижча ніж 10 %, це означає наявність проблем у банку. Для банків 3-ї і 4-ї груп утруднений доступ до рефінансування НБУ, є конфлікт з держорганами – Податковою, Комітетом з боротьби з відмиванням грошей.

Високі ставки часто пропонує банк, який видає дорогі споживчі кредити. Дорогих депозитів треба уникати. Успішно здійснюють діяльність банки, що належать державі, іноземцям або великим фінансово-промисловим групам. Усі банки (крім “Ощадбанку”, депозити в якому гарантуються державою) є учасниками Фонду гарантування вкладів. Членство у Фонді гарантує, що у разі банкрутства учасника, вкладники отримують компенсацію (до 200 тис. грн. на особу).

1. *Державна політика стабілізації фінансів підприємств: монографія / А.І. Даниленко, В.В. Зимовець, О.М. Кошик та ін.; за ред. чл.-кор. НАН України А.І. Даниленка; НАН України; Ін-т екон. та прогнозув. – К., 2011. – 452 с.* 2. Айвазов А. *Периодическая система мирового капиталистического развития. Политика.* 03.12.2011. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.business-gazeta.ru/article/50466/> 3. *Промышленный индекс Доу-Джонса.* – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%1>. 4. *Инфляция доллара США по отношению к золоту.* – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.dollar-usd.ru/inflation.htm>. 5. *The World Bank. GDP (current US\$).* – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTR.CD>. 6. *Счетчик госдолга США.* – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.dollar-usd.ru/gosdolg-7.htm>. 7. Буруль Е. *Когда ждать девальвации гривны?* – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: 02.07.2012.http://dengi.ua/clauses/100092_Kogda_zhdai_devalvacii_grivny.html. 8. Яременко С. *Танго з граблями: регуляторна політика НБУ не гамує грошового голоду.* 08.11.2011. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://tyzhden.ua/Economics/34008>. 9. *Стратегия выживания: Украинцы продолжают скупать доллары.* 20.10.2012. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://economics.puls.kiev.ua/finances/132078.html#1350722287>. 10. *Как украинцу выбрать надежный банк.* 18.10.2012. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.domik.net/novosti/kak-ukraincu-vybrat-nadezhnyj-bank-n175709.html>. 11. *Осенний вздох банковских продуктов.* 18.10.2012. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.domik.net/novosti/osennij-vzdoh-bankovskix-produktov-n175756.html>. 12. *Депозиты физических лиц – Рейтинг банков Украины за 6 месяцев 2012 г.* – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://forinsurer.com/ratings/banks/12/6/14>. 13. Губарь Е. *Банки хотят менять фиксированную цену кредитов.* 23.10.2012. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://news.ub.ua/46418-v-ukrayini-mojut-zminitisya-pravila-kredituvannya.html>.